

Bedömningsgrunder för små avloppsanordningar i Nässjö kommun

Antagen av
Miljö- och byggnadsnämnden
2008-06-11

MILJÖ OCH BYGG
NÄSSJÖ KOMMUN

Innehållsförteckning

Inledning	3
Funktionskrav	3
Säker funktion och användarvänlighet	3
Syfte	3
Bedömningsgrunder för Nässjö kommun	4
Lokalisering av avloppsanordning enligt Naturvårdsverkets allmänna råd (NFS 2006:7)	5
Tillämpning av funktionskrav	6
Regionalt mål för Jönköpings län	6
Lokal mål för Nässjö kommun	6
Befintliga avloppsanordningar	7
<u>Infiltration/öppen markbädd</u>	7
<u>Tät markbädd</u>	7
Nyanlagda avloppsanordningar	7
Bilaga 1 Innebörd av funktionskrav för normal respektive hög skyddsnivå (Naturvårdsverkets allmänna råd 2006:7)	8
Bilaga 2 Särskilt utpekade sjöar och tillrinningsområden som omfattas av hög skyddsnivå ur miljöskyddssynpunkt	9
Bilaga 3 Omvandlingsområden (i närheten av sjöar) som omfattas av hög skyddsnivå ur miljöskyddssynpunkt	10

Inledning

Av Sveriges befolkning är ca 10 % anslutna till enskilda avloppsanordningar eller andra små avloppslösningar. Dessa anordningar beräknas svara för lika stor närsaltsbelastning på sjöar och vattendrag som de kommunala reningsverken gör.

I juli 2006 utkom Naturvårdsverkets allmänna råd (NFS 2006:7) om små avloppsanordningar för hushållspillvatten. I dessa allmänna råd ställs krav på anordningens funktion och inte på en viss teknik som i tidigare allmänna råd (SNV 87:6) som nu är upphävda.

Tillsynsmyndigheten bör enligt de nya allmänna råden, i varje enskilt ärende, avgöra om det på den aktuella fastigheten/platsen krävs en normal eller hög skyddsnivå när det gäller hantering av hushållspillvatten. Beroende på vilken skyddsnivå som bedöms gälla ställs olika krav på funktion (se bilaga 1).

Vissa fritidsområden har mer och mer kommit att omvandlas till bebyggelse för permanentboende s.k. omvandlingsområden. Från miljö- och hälsoskyddssynpunkt får detta stor betydelse för VA-frågorna eftersom belastningen på marken ökar vilket kan medföra en successiv försämring av kvaliteten och/eller kvantiteten på vattnet. Vidare ökar behovet av att skydda vattentäkter i området. I första hand prövas möjligheten att ordna anslutning till kommunalt VA-nät och i andra hand gemensamma lösningar inom området. Beroende på eventuella utbyggnadsplaner och andra förutsättningar kan dessa områden behöva utredas separat och skiljt från bedömningsgrunderna.

Funktionskrav

Enligt Naturvårdsverkets allmänna råd (NFS 2006:7) ska en avloppsanordning uppnå uppsatta grundkrav utifrån begreppen normal och hög skyddsnivå ur både miljö- och hälsoskyddssynpunkt. Hög skyddsnivå ur miljöskyddssynpunkt innebär bland annat att miljön/recipienten ska skyddas genom att högre krav ställs på fosfor- och kväverening. Hög skyddsnivå ur hälsoskyddssynpunkt syftar till att minska risken för smittspridning genom att högre krav ställs på den bakteriologiska reningen.

Säker funktion och användarvänlighet

En avloppsanordning ska vara tillförlitlig, driftsäker och vara utformad så att underhåll och service underlättas. Funktionen ska också vara enkel att kontrollera. Lämpliga provtagningspunkter ska finnas i de fall provtagning på avloppsvattnet krävs i tillståndsbeslut.

För anordningar av mer teknisk karaktär, där skötseln vanligtvis inte kan utföras av fastighetsägaren/nyttjanderättshavaren själv, ska det finnas system för att kunna kontrollera att funktionskraven uppnås. För dessa anordningar erfordras normalt ett serviceavtal med tillverkare eller entreprenör.

Syfte

Syftet med bedömningsgrunderna för anläggande av avloppsanordningar är:

- att få en enhetlig bedömning och handläggning, såväl inom kommunen som mellan kommuner, till nytta för fastighetsägare, entreprenör och myndighet,
- att möjliggöra att små avloppsanordningar uppfyller de krav som ställs enligt miljöbalken gällande miljöskydd, hälsoskydd, resurshushållning samt säker funktion och användarvänlighet.

Bedömningsgrunder för Nässjö kommun

Bedömning av skyddsnivå ska göras i varje enskilt fall. Det som utgör grund för bedömning är Naturvårdsverkets allmänna råd (NFS 2006:7) och nedanstående punkter som är specifika för Nässjö kommun. Punkterna som är specifika för Nässjö kommun är framarbetade utifrån NFS 2006:7. Avsteg kan göras om särskilt skäl finns. Innebörden av funktionskrav för normal respektive hög skyddsnivå framgår av Bilaga 1.

Närmare precisering av sjöar och tillrinningsområden som omfattas av hög skyddsnivå ur miljöskyddssynpunkt ges i Bilaga 2 och 3.

Generellt gäller hög skyddsnivå ur miljöskyddssynpunkt vid:

1. Lokalisering av enstaka avloppsanordningar i närheten av särskilt utpekade sjöar, exempelvis Natura-2000 och sjöar med en totalfosforhalt över 20 µg/l, eller i tillrinningsområden till en sådan sjö, inom ett avstånd av 100 meter (se bilaga 2).
2. Lokalisering av avloppsanordningar för samlad bebyggelse (10 hus eller fler) i närheten av särskilt utpekade sjöar, exempelvis Natura-2000 och sjöar med en totalfosforhalt över 20 µg/l eller i tillrinningsområden till en sådan sjö, inom ett avstånd av 100 meter eller mer. Det avstånd som bör råda är beroende av sjöns status och känslighet samt antalet hus (se bilaga 2).
3. Lokalisering av avloppsanordningar i s.k. omvandlingsområden, se tidigare definition, i närheten av sjöar eller vattendrag. Det avstånd som bör råda är beroende av sjöns status och känslighet samt antalet hus (se bilaga 3).
4. Lokalisering av avloppsanordningar intill badplats. Området utgörs av en sträcka på 100 meter av strandremsan åt vardera hållet och 100 m inåt land från strandkanten för infiltration. För markbädd gäller att avståndet mellan badplats och utsläppspunkt eller vattendragsmynning uppgår till 200 meter eller mer åt vardera hållet längs strandremsan.
5. Lokalisering av avloppsanordningar i närheten av vattenintag för dricksvatten. Området utgörs, från antagen plats på stranden, av en sträcka på 250 meter åt vardera hållet och 100 m inåt land från strandkanten. Utsläpp från markbädd är inte tillåtet inom skyddsområde för vattentäkt.
6. Lokalisering av avloppsanordningar i närheten av annat skyddsvärt intresse. Avståndet är avhängigt det skyddade intresset.
7. Lokalisering av avloppsanordningar för samlad bebyggelse (10 hus eller fler) i närheten av övriga sjöar eller vattendrag. Det avstånd som bör råda är beroende av sjöns status och känslighet samt antalet hus.

I övrigt gäller normal skyddsnivå.

Generellt gäller hög skyddsnivå ur hälsoskyddssynpunkt vid:

1. Lokalisering av avloppsanordningar intill badplats. Området utgörs av en sträcka på 50 meter av strandremsan åt vardera hållet och 50 m inåt land från strandkanten för infiltration. För markbädd gäller att avståndet mellan badplats och utsläppspunkt eller vattendragsmynning uppgår till 200 meter eller mer åt vardera hållet längs strandremsan.
2. Lokalisering av avloppsanordningar i närheten av vattenintag för dricksvatten inom ett avstånd av 50 meter av strandremsan åt vardera hållet och 50 m inåt land från strandkanten. Utsläpp från markbädd tillåts inte inom skyddsområde för vattentäkt.
3. Lokalisering av avloppsanordningar i närheten av annat skyddsvärt intresse. Avståndet är avhängigt det skyddsvärda intresset.

I övrigt gäller normal skyddsnivå.

Exempel: En avloppsanordning (infiltration) planeras att placeras 70 meter från en badplats i en sjö som omfattas av hög skyddsnivå ur både miljöskydds- och hälsoskyddssynpunkt:

Anordningen ska då uppfylla hög skyddsnivå ur miljöskyddssynpunkt eftersom avståndet till sjön är mindre än 100 m men behöver inte uppfylla hög skyddsnivå ur hälsoskyddssynpunkt eftersom avståndet till sjön är mer än 50 m.

Lokalisering av avloppsanordning enligt Naturvårdsverkets allmänna råd (NFS 2006:7)

- Utsläpp av avloppsvatten bör lokaliseras så att påverkan på recipienten blir minsta möjliga. Sådan lokalisering som medför direktutsläpp till större vattenområden och som kan undvikas genom t.ex. efterpolering bör inte tillåtas.
- Ytterkanten på en avloppsanläggning bör inte läggas närmare än 10 m och helst mer än 30 m från ytvatten eller dike.
- Ytterkanten på slamavskiljare bör lokaliseras minst 10 m från bostadshus och minst 4 m från fastighetsgräns. Slamavskiljare som uppfyller krav på täthet i SIS-EN 12566-1:2000 eller motsvarande bör ha minst 20 m skyddsavstånd till vattentäkt, övriga slamavskiljare bör placeras med motsvarande horisontella skyddsavstånd som en otät anordning.
- Slamavskiljaren bör placeras över grundvattennivån.
- Slamavskiljaren bör alltid vara åtkomlig för slamtömningsfordon.
- Täthetsprovade ledningar bör ha ett skyddsavstånd på minst 10 m till vattentäkt. Skyddsavstånd för icke täthetsprovade ledningar bör vara minst 20 m.
- Andra anordningar än slamavskiljare och ledningar bör, om de är CE-märkta eller på annat sätt täthetsprovade, lokaliseras med minst 20 m skyddsavstånd till vattentäkt. Om de inte är täthetsprovade bör det horisontella skyddsavståndet från avloppsanordning till dricksvattentäkt motsvara grundvattnets transportsträcka under minst två till tre månader.

När avloppsvatten tillåts infiltrera i mark bör följande beaktas:

- Avloppsanordningen bör placeras nedströms i grundvattenströmmen räknat från vattentäkt. Som en tumregel för detta bör avloppsanordningen placeras lägre i terrängen än brunnen.
- Grundvattennivån i närbelägen vattentäkt bör ligga högre än nivån på grundvattnet under avloppsanordningen vid maximalt vattenuttag. Om vattentäkt utgörs av bergborrad brunn är detta kriteriet inte tillämpligt eftersom nivån i vattentäkten styrs av förhållandet mellan tillrinning till och uttag ur brunnen. Istället bör man tillse att nivån på grundvattnet i jordlagren invid brunnen ligger högre.
- Horisontellt skyddsavstånd från avloppsanordning till dricksvattentäkt bör motsvara grundvattnets transportsträcka under minst två till tre månader vid maximalt vattenuttag; avståndet bör dock aldrig understiga 20 m.
- Avståndet mellan infiltrationsnivå och högsta grundvattennivå och berg bör inte understiga 1 meter.
- Avloppsanordning bör placeras nedströms energibrunn.
- Avloppsanordningen bör inte försvåra anordnandet av vattenförsörjning på andra fastigheter.

Tillämpning av funktionskrav

De krav på funktion som ställs enligt NFS 2006:7 tillämpas i samband med prövning av nyanlagda avloppsanordningar och i samband med att befintliga avloppsanordningar inte bedöms uppnå gällande funktionskrav.

Näringsämnen i avloppsvatten härrör främst från urin och fekalier. I sorterande system där dessa fraktioner tas omhand separat eller anordningar med enbart BDT-avloppsvatten (bad-, disk-, och tvättvatten) kan funktionskraven rörande reduktion av näringsämnen till vissa delar sänkas eller helt utgå. Områdets känslighet och övriga aspekter för att skydda miljön eller människors hälsa får avgöra vilken bedömning som behöver göras i det enskilda fallet.

Regionalt miljömål för Jönköpings län

I april 1999 antog Sveriges riksdag de nationella miljömålen. Små avloppsanordningar berörs av miljömålen ”Ingen övergödning” och ”Levande sjöar och vattendrag”. För Jönköpings län är ett av delmålen för miljömålet ”Ingen övergödning” att fram till år 2010 minska utsläppen av vattenburen transport av fosforföreningar och kväve per huvudavrinningsområde med 10 resp. 15 % från 1991-95 års nivå (medel). För att kunna uppnå detta måste de små avloppsanordningarna inventeras och åtgärder vidtas på de bristfälliga anordningarna.

Lokalt mål för Nässjö kommun

I Nässjö kommun har inventering av små avloppsanordningar påbörjats och då varit inriktad på särskilt skyddsvärda sjöar eller vattendrag. Målsättningen är att ställa krav på samtliga små avloppsanordningar som inte uppnår gällande funktionskrav.

Befintliga avloppsanordningar

När det gäller befintliga avloppsanordningar som inte uppfyller miljöbalkens krav kommer en skrivelse, med krav på att gällande funktionskrav ska uppnås, att riktas mot fastighetsägaren/-nyttjanderättshavaren.

En enskild avloppsanordning har en begränsad livslängd och behöver bytas ut eller ändras när reningsgraden ej längre uppnås. Livslängden på en enskild avloppsanordning beror på ett flertal olika faktorer, som till exempel korrekt dimensionering och utförande vid anläggandet samt antalet slamtömningar och belastningen på anordningen.

Infiltration/öppen markbädd:

Fastighetsägare/nyttjanderättshavare med en godkänd infiltration/öppen markbädd som är äldre 15 år kommer att få en uppmaning att kontrollera och redovisa anordningen och dess aktuella reningsförmåga. Kontrollen ska ske av sakkunnig. Redovisningen ska vara tillsynsmyndigheten tillhanda efter 15 år, räknat från det datum då fullständig kontrollplan inkommit.

Om godkänd rening i enlighet med funktionskraven inte kan uppnås ska fastighetsägaren/-nyttjanderättshavaren vidta åtgärder så att gällande funktionskrav uppnås.

I de fall fastighetsägaren/nyttjanderättshavaren kan redovisa att deras anordning fortfarande efter 15 år kan uppnå gällande funktionskrav ska med 5 års intervall kontrollera och redovisa anordningens reningsförmåga. Kontrollen ska ske av sakkunnig och redovisningen ska göras till tillsynsmyndigheten.

Tät markbädd:

Fastighetsägare med en godkänd tät markbädd som är äldre 10 år kommer att få en uppmaning att kontrollera och redovisa anordningen och dess aktuella reningsförmåga. Kontrollen ska ske av sakkunnig. Redovisningen ska vara tillsynsmyndigheten tillhanda efter 10 år, räknat från det datum då fullständig kontrollplan inkommit.

Om godkänd rening i enlighet med funktionskraven inte kan uppnås ska fastighetsägaren/-nyttjanderättshavaren vidta åtgärder så att gällande funktionskrav uppnås.

I de fall fastighetsägaren/nyttjanderättshavaren kan redovisa att deras anordning fortfarande efter 10 år kan uppnå gällande funktionskrav ska med 5 års intervall kontrollera och redovisa anordningens reningsförmåga. Kontrollen ska ske av sakkunnig och redovisningen ska göras till tillsynsmyndigheten.

Nyanlagda avloppsanordningar

I tillståndsbeslutet för en ny avloppsanordning, för infiltration/öppen markbädd resp. tät markbädd, ställs det som villkor att anordningen ska kontrolleras av sakkunnig efter 15 resp. 10 år. Kontrollen ska bland annat omfatta huruvida gällande funktionskrav uppnås, dokumentation över tömningsintervall, belastning av anordningen. Redovisningen ska vara tillsynsmyndigheten tillhanda efter 15 resp. 10 år, räknat från det datum då fullständig kontrollplan inkommit.

Innebörd av funktionskrav för normal respektive hög skyddsnivå (Naturvårdsverkets allmänna råd 2006:7)

Miljöskydd

Normal nivå

- A. Teknik som begränsar användningen av vatten, t.e.x. vattensnåla armaturer.
- B. Fosfatfria tvättmedel och hushållskemikalier används.
  - C. Avloppsanordningen kan förväntas uppnå minst 90% reduktion* av organiska ämnen (mätt som BOD7)
- D. Avloppsanordningen kan förväntas uppnå minst 70% reduktion* av fosfor (tot-P)
  - E. Avloppsanordningen möjliggör återvinning av näringsämnen ur avloppsfraktioner eller andra restprodukter.
- F. Åtgärder vidtas för att minimera risk för smitta eller annan olägenhet för djur.

Hög nivå

Utöver A– C, E och F:

- G. Avloppsanordningen kan förväntas uppnå minst 90 % reduktion* av fosfor (tot-P)
- H. Avloppsanordningen kan förväntas uppnå minst 50 % reduktion* av kväve (tot-N)

* Kan räknas om till utsläpp per person och dygn alternativt till halt.

Hälsoskydd

Normal nivå

- A. Utsläpp av avloppsvatten medverkar inte till en väsentligt ökad risk för smitta eller annan olägenhet, t.ex. lukt, där människor kan exponeras för det, exempelvis genom förorening av dricksvatten, grundvatten eller badvatten.
- B. Den hantering av restprodukter från anordningen som äger rum på fastigheten, kan skötas på ett hygieniskt acceptabelt sätt.

Hög nivå

Utöver A – B:

- C. Ytterligare skyddsåtgärder utöver den huvudsakliga reningen i anordningen vidtas. Exempelvis kan det finnas behov av att förbjuda vissa utsläpp, att göra utsläppspunkten mer svårtillgänglig, att öka anordningens robusthet eller att lägga till reningssteg som ytterligare reducerar föroreningsinnehållet, ökar uppehållstiden, utjämnar varierande flöden eller tar emot eventuellt bräddat vatten.

**Särskilt utpekade sjöar och tillrinningsområden som omfattas
av hög skyddsnivå ur miljöskyddssynpunkt**

Under arbete

**Omvandlingsområden (i närheten av sjöar) som omfattas
av hög skyddsnivå ur miljöskyddssynpunkt**

Under arbete